

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

4. Qui excusentur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

verò peccat mortaliter toties, quoties in die vescitur cibus prohibitis, carne, aut lacticio, quia ista præcepta sunt negatiua de non comedendo, quæ franguntur, quoties comeditur, & præceptum ieiunij est affirmatiuum, & semel fractum, non potest illo die iam seruari; sic nec nouum mortale committit, qui de nouo vescitur, sicut de carne, ac lacticio, vt tenet Nauar. num. 25. Sermo igitur est de hoc præcepto ieiunij, quod, secundum omnium Sanctorum Doctorum sententiam, obligat sub mortali peccato. Ita habet S. Thom. 2. 2. q. 147. art. 3. & alij omnes: consuetudo enim Ecclesiæ est talis, vt sub mortali ieiunium sit obseruandum. Aduerte tamen, obligari hominẽ, non solum præcepto hoc ecclesiastico, sed & præcepto diuino ieiunare, cum aliter non potest prouideri salutis spiritali: nam qui periculo se exponit peccandi mortaliter, nisi ieiunio frangat carnem, ieiunare tenetur diuino præcepto, & hoc obligat omnes cuiuscumque ætatis, & conditionis, & quocumque tempore, licet sit dies dominicus: tenetur enim abstinere, quantum necessarium est, pro salute spiritali, licet non sit ieiunium eodem modo quo Ecclesiasticum obseruandum: nam si non potest prouidere sibi, vescendo carnibus moderatè, aut abstinendo à vino, tunc ad id solum tenetur. Aliquando etiam tenebitur aliquis ieiunare in pane & aqua, si opus est. Tenetur aliquando homo ieiunare ratione alicuius voti facti: aliquando ratione pœnitentiæ impositæ à Confessario, & aliquando pro salute corporali. Nam dietas necessarias salutis corporum, sine quibus manifestè periclitatur corpus, obseruare tenetur, prout expedire cognouerit, licet non teneatur obseruare, quando non sperat nocumẽtum notabile: loquor enim de peccato mortali.

Qui excusentur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici.

CAPVT IV.

Multæ sunt causæ à ieiunio Ecclesiastico liberantes homines; mihi ad quatuor capita reduci posse videntur, quæ sunt hæc, infirmitas, paupertas, labor, pietas.

Infirmitas à Gabr. 4. dist. 16. q. 3. distinguitur, quadrupliciter: est enim infirmitas languoris, complexionis, ætatis, & conditionis.

Infirmetas languoris est, cum quis morbo aliquo laborat, & hic excusatur à ieiunio; vt febrim, aut morbum alium patientes.

Infirmetas complexionis est, cum quis facile in morbum labitur, vt valetudinarij: similiter qui inedia statim in dolores vehementes capitis, aut stomachi incidunt, similiter, qui ita debiles sunt, vt non possint vnico prandio necessarium victum accipere, sed indigent frequenti cibatione. Infirmetas ætatis est, cum nondum est vigesimus primus annus completus: secundum enim communem sententiam, ante vigesimum primum annum completum non obligat ieiunium Ecclesiasticum, quia tunc indigent adolescentes cibo aduentionem, & augmentum, licet sanctum consilium sit, affluenti iuuenes hos aliquibus ieiunijs: similiter, senes post septuagesimum annum, secundum communem sententiam, excusantur, licet in hoc non sit regula certa: aliqui enim senilem contrahunt debilitatem ante sexagesimum, aliqui robusti sunt etiam post septuagesimum, vt plurimum tamen septuagesimus annus excusat.

Infirmetas conditionis est in mulieribus grauidis, & lactantibus: quæ quia indigent cibo pro se, & pro foetu, secundum communem sententiam liberæ sunt à ieiunio, sed non à qualitate ciborum, licet medici possint licetè vsum lactationum ipsis concedere.

Secunda causa erat paupertas: cum enim aliquis non potest habere vnum cibum integrum, vt isti, qui elemosinam ostiatim petunt, & modò hic parum cibi, modò illic parum habent, non tenentur ieiunare; secus si vnum possent habere integrum, & sufficiens prandium. Eodem modo excusantur secundum Gabr alij, licet nõ ostiatim petant, qui propter paupertatem, miserum prandium, & insufficiens habent: possunt cœnare, & interdum comedere.

Tertia causa excusans, est labor: labor enim corporeus macerans, & defatigans notabiliter corpus excusat, propter quod fossores, messorum, aratores, seminatores, fabri lignarij, ferrarij, & oēs alij, vt lapicidæ, cursores, iter facientes pedes, & vt dixi, omnes huiusmodi laborantes excusantur à ieiunio, sed non sutores, & qui vestes faciunt, & alij huiusmodi artifices, qui non multum corpus exercent, à ieiunio excusantur. Aduertendum tamen, laborem hunc excusare, cum prouenit ex vna trium causarum.

Prima est, cum labor competit alicui ex officio: qui enim ex officio huiusmodi labores habent, excusantur, licet diuites sint: non enim tenentur cessare à labore, ob ieiunium, & ita concessum est ab Eugenio in bulla quadam, cuius meminit Sylu. verb. ieiunium, §. 24. quòd diuites laborantes non teneantur ieiunare. Quòd si ex officio non habetur, excusantur, cum id faciunt in utilitatem Reipub. aut communitatis; vt qui tempore belli iuuant ad fabricas, vel muros construendos, quamuis id ex officio non habeant, soluuntur à præcepto ieiunij, si forè tunc temporis occurrat, quia in utilitatem communem talis labor est. Quòd si nec hoc modo sit, excusantur, & cum est ad vitandum damnum proprium, vel proximi temporale, & multò magis spirituale. Et sic excusantur qui tempore ieiunij laborant, vel extinguendum incendium in re propria, vel proximi; vel ad aliud opus corporale faciendū, quod nisi fiat, inducit damnum. His causis labor huiusmodi excusat à ieiunio.

Quarta causa excusans est pietas, nempe officia spiritualia, & opera misericordiae, quae cum ieiunio esse non possunt, vt concionari, legere, & secundum Caiet. confessiones audire, inferuire hospitalibus, peregrinari per loca pia. Nota tamen, quòd huiusmodi non excusantur, nisi cum ex officio fuerit, aut ex obedientia, aut ex voto aliquo præcedente. Sylu. verb. ieiunium, §. 26. dicit, quòd cum conciones alicuius sunt multum viles populo, possent excusari à ieiunio, licet sine obligatione vili, sed ex propria deuotione faceret. Adde etiam quòd isti, qui in vniuersitatibus legunt, non ex officio, sed ad sui notitiam, & opinionem comparandam, possent legere, & excusari à ieiunio, cum detrimentum illis obueniret, nisi lectiones continuarentur. Circa peregrinationem autem omnes notant, non licere peregrinari tempore ieiunij, & ieiunium soluere, nisi cum ex voto peregrinatio est, nec potest commode differri in aliud tempus. Addit Nauarr. num. 19. posse fieri, cum ex deuotione aliqua magna fit; sed vt credo, non licet absque consilio Confessarij, iudicantis plus spiritui profuturam peregrinationem, quam ieiunium. Licet etiam peregrinari die ieiunij, ad vitandum detrimentum temporale aliquod; puta, cum habet socium viæ, quem amittet, nisi iter illo tempore conficiat, aut cum timet aliquod periculum. Excusatur & à ieiunio, qui non potest reddere debitum vxori ieiunando. Rursus excusatur vxor, quae ad vitandas

rixas, & odia cum marito, cœnat cum ipso, & ieiunium soluit, ita dicit Tabien. verb. ieiunium, §. 20. & Syluest. §. 13. sed intellige, cum maritus non facit id in fidei contemptum, tunc enim potius est subeunda mors; quod potest accidere modo, cum maritus Lutheranus est, & vxor Catholica, atque ille peit ieiunium solui, in fidei contemptum, tunc non est villo modo acquiescendum. Hæ sunt causæ excusantes. Erga quas, duo vniuersaliter sunt consideranda.

Vnum est, cum quis habet aliquam causam dubiam, an excuset vel non, tunc debet petere declarationem, vel à Confessario, vel à viro docto, vel à medico, vel à superiore, puta Episcopo, vel prælato: hi enim duo possunt cum subditis dispensare in ieiunio, cæteri dicti, declarare. Aduertant autè medici, ne sint prodigi in hac parte, cautè enim debent perpedere causas, & non quauis leui causa concedere facultatem, seu declarare causam sufficientem, ad soluendum ieiunium, aut vtendum cibis prohibitis.

Alterum est, cum pœnitens bona fide putat se habere causam sufficientem non ieiunandi, licet verè non sit sufficientis, solum venialiter peccat, nec debet à Confessario statim damnari de mortalium: nec debet illum à sua fide, & conscientia deponere, sed solum exhortari, vt experiatur ieiunare. Ita docent Anton. 2. p. tit. 6. ca. 2. Palud. 4. dist. 15. q. 4. art. 1. Caiet. 2. q. 147. art. 3.

De obligatione ieiunij respectu aliorum.

CAPVT V.

Aliquando homo non solum obligatur ieiunare, sed etiam, siue ieiunet ipse, siue non, aliorum ieiunio attendere; & peccat, quia alij non ieiunant. Est autem regula: quoties aliquis est causa, vt alij ieiunium soluant, qui aliter tenebatur ieiunare, peccat, ac si non ieiunaret. In particulari autem sunt iuxta istam regulam casus aliqui.

Primus est: qui habet seruos, aut famulos, & cogit illos laborare aliquo die ieiunij ita, vt non possint implere ieiunium, peccat mortaliter, nisi labor ille non possit differri in alium diem, quin damnum alicuius momenti obueniat, tunc enim non peccaret, & famuli excusarentur à ieiunio. Ita

habet